

Lastbilsförarens bältesanvändning

- en undersökning genomförd av NTF Väst
Sammanställd mars 2013

Innehåll

Bakgrund och syfte	3
Metod	3
Resultat av intervjuer med lastbilsförare	4
Resultat av bältesobservationer.....	11
Sammanfattning	13
Kontaktuppgifter	13

Bakgrund och syfte

I Sverige är bältesanvändningen hög jämfört med många andra länder. Trots detta visar studier av dödsolyckor att sex av tio personer som omkommer är obältade. Om man bara tittar på omkomna i tunga lastbilar är andelen ännu högre, nio av tio lastbilsförare som omkommer är obältade.

Enligt mätningar från 2012 var nästan 98 procent av de observerade personerna i framsätet på personbilar bältade. När det gäller lastbilsförare är bältesanvändningen betydligt lägre. I tunga lastbilar utan släp var 64 procent av förarna bältade och i tunga lastbilar med släp var 59 procent bältade. Bältesanvändningen i tunga lastbilar har inte mätts på ett helt jämförbart sätt under perioden, men man kan ändå konstatera en kraftig uppgång de senaste 15 åren. År 1996 låg användningen av bälte i tunga lastbilar på endast ett par procent. År 1999 försvann undantaget från bälteslagen som tidigare gällt för yrkeschaufförer och detta ökade användningen av bälte.

Även om utvecklingen av bältesanvändningen bland lastbilsförare har varit positiv kör fortfarande många utan bälte. 50-80% av de lastbilsförare som dödas i vägtrafikolyckor skulle ha överlevt om de hade använt bilbältet. Mot bakgrund av detta är det angeläget att arbeta för en fortsatt ökning av bältesanvändning i tunga fordon.

NTF Väst har på uppdrag av Volvo Trucks genomfört en undersökning om bältesanvändning bland förare av tunga fordon. Syftet är att öka kunskapen om lastbilsförarens inställning till bälte och att få en bild av hur bältesanvändningen ser ut bland svenska och utländska förare. Syftet är också att se om det finns skillnader i bältesanvändning beroende på vilket lastbilmärke som körs.

Metod

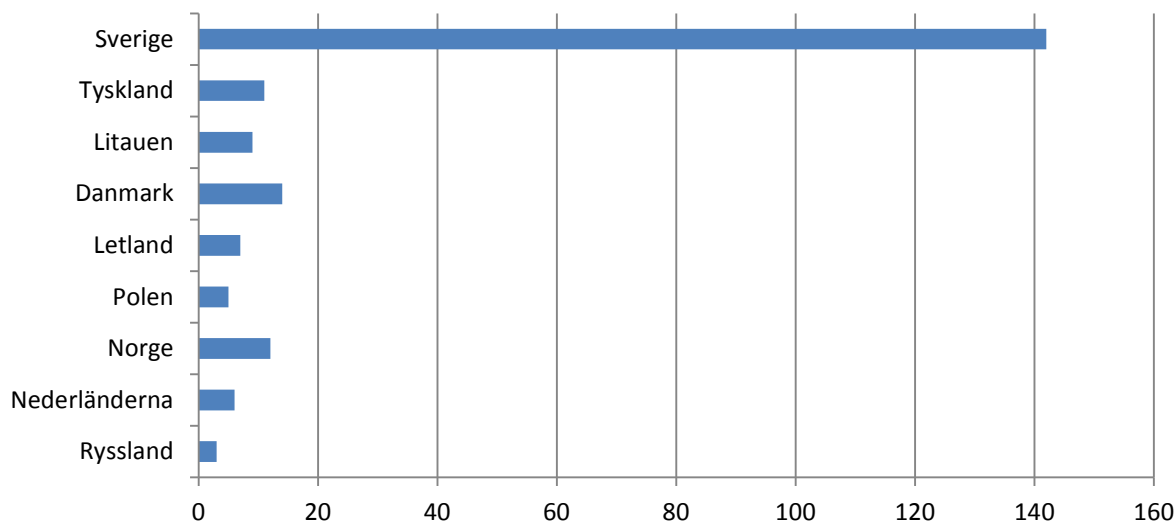
NTF Väst har genomfört en undersökning omfattande observationer av bältesanvändning i tunga fordon och intervjuer av lastbilsförare. Intervjuerna är gjorda vid 13 tillfällen under 2011 och 2012 vid rastplatserna Stig Center, Sandsjöbacka (båda sidorna av E6:an) och Bollebygd. Enbart observationer har dessutom genomförts under april-maj 2012 och februari 2013. Utöver ovan nämnda platser har observationer även gjorts i Skandiahammen.

Undersökningstillfällena med intervjuer har omfattat ca fyra timmar och under varje arbetspass har tre personer arbetat. En person har stått vid infarten till rastplatsen och gjort observationer och två personer har gått runt bland lastbilsförarna som parkerat sina fordon och gjort intervjuer. Intervjuerna har genomförts utifrån en enkät med frågor om hur förarna använder bälte. Enkäten var översatt till engelska, tyska, polska och ryska. I de fall förarna ej kunde tala svenska eller engelska har de själva fått fylla i enkäten på antingen tyska, polska eller ryska. Totalt svarade 214 förare på frågorna. Vid de tillfällen som enbart observationer har gjorts har en person arbetat.

Det var ibland svårt att se in i lastbilshytten och säkert avgöra om bältet var på eller av. I denna undersökning är endast de säkra observationerna med, totalt 736 observationer. Vissa av förarna har både observerats och blivit intervjuade, en majoritet har enbart blivit observerade och andra endast blivit intervjuade.

Resultat av intervjuer med lastbilsförare

1 - Nationalitet bland de intervjuade förarna

Totalt svarade 214 förare på enkäten. Alla var män och två tredjedelar av de intervjuade förarna kom från Sverige.

2 a – Hur stor andel förare använde bälte totalt?

På frågan om de hade på sig bälte när de körde in på rastplatsen svarade 146 förare att de använde bälte. 68 förare svarade att de inte hade på sig bälte. Femton av dessa sa att de inte hade det idag, men att de brukar ha det.

2 b – Hur stor andel av de 142 svenska förarna använde bilbälte?

Tre fjärdedelar av de svenska förarna uppgav att de använde bilbälte.

2 c – Hur stor andel av de 72 utländska förarna använde bilbälte?

58 procent av de utländska förarna använde bälte, vilket innebär en lägre bältesanvändning jämfört med svenska förare.

3 - De 146 förare som använde bälte angav följande anledning

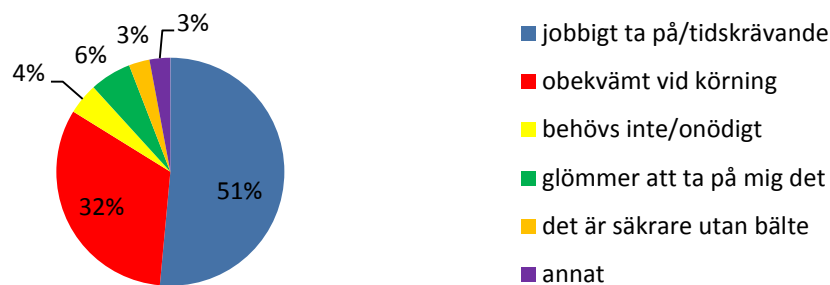
De flesta använder bälte för att det skyddar vid trafikolyckor. En knapp tredjedel av förarna använder bälte för att det är lag. Sex förare gör det p g a bältespåminnaren. Ingen förare svarade att den främsta anledningen att de använde bälte är för att arbetsgivaren kräver det. På raden för fria kommentarer skrev tio förare att det handlar om vana. Andra kommentarer var bl a:

"Använde inte bälte först, men gick sedan en kurs och insåg hur viktigt det var, så jag använder bälte nu."

"Jag använder bilbältet automatiskt, det är inget jag tänker på, det bara händer."

"Jag har varit med om olyckor."

4 - 68 förare använde inte bälte med anledningen

Bland de förare som inte hade på sig bälte ansåg hälften att detta var p g a att det är jobbigt eller tidskrävande att ta på. En tredjedel väljer att avstå från bälte eftersom de tycker att det är obekvämt vid körning. Tre personer svarade att bälte inte behövs eller är onödigt.

Vi fick även fria kommentarer:

"Använder det endast när jag åker längre sträckor."

"Det finns inget bälte i bilen."

"Det är jobbigt att röra sig med bilbälte på."

"Lat"

5 - De 68 förare som ej använt bälte skulle göra det om det fanns

Vad skulle öka bältesanvändandet bland de chaufförer som inte har på sig bälte? En tredjedel av förarna säger att bekvämare bälten skulle göra att de använde bälte. Drygt en fjärdedel menar att fler poliskontroller eller högre böter skulle få dem att ta på sig bältet. 18 procent angav andra anledningar och vi fick bl a följande kommentarer:

"Något som gör att jag orkar ta på mig det"

"Vid halkrisk använder jag bilbälte"

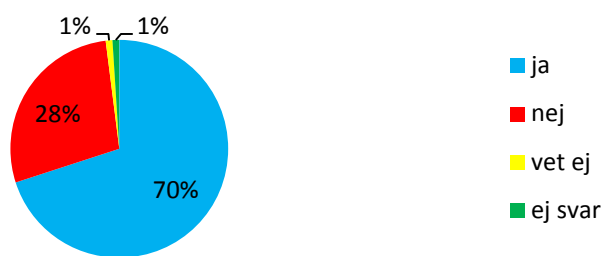
"Att det finns bälte i bilen"

"Inget kan få mig att använda bälte"

"Om man är med om en olycka."

13 procent säger att en kraftfullare bältespåminnare skulle göra så att de tog på sig bältet. Sex procent menar att arbetsgivarkrav skulle få dem att använda bälte.

6 a – Andel förare som har lastbil med bältespåminnare totalt

Av de intervjuade förarna uppgav 70 procent att de har bältespåminnare i sina lastbilar.

6 b – Innehav av bältespåminnare bland de 146 förare som använde bälte

Av de förarna som använde bälte hade 73 procent bältespåminnare i sina lastbilar.

6 c - Innehav av bältespåminnare bland de 68 förare som inte använde bälte

Av de förarna som inte använde bälte så var det färre (63 %) som hade bältespåminnare i sina lastbilar än bland dem som använde bälte (73 %).

7 a – Inställning till bältespåminnare med ljud totalt

En majoritet (58 %) av förarna var mycket eller ganska positiva till bältespåminnare med ljud.

7 b - Inställning till bältespåminnare med ljud bland de 146 förare som använde bälte

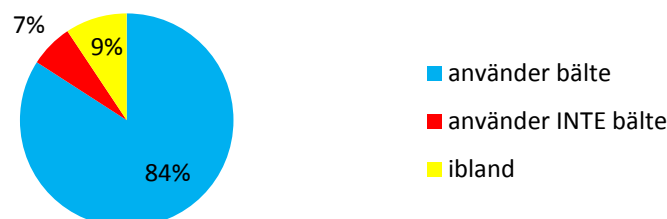
Bland de förare som använde bälte var två tredjedelar mycket eller ganska positiva till bältespåminnare med ljud.

7 c - Inställning till bältespåminnare med ljud bland de 68 förare som inte använde bälte

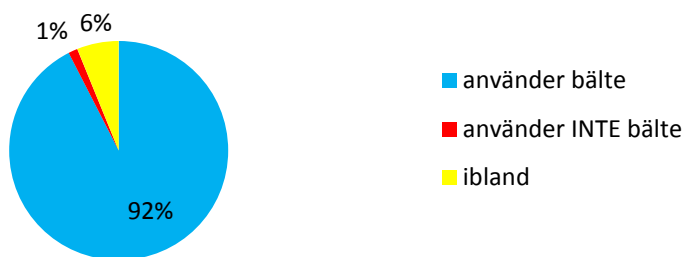
Bland de förare som inte använde bälte var 38 procent ganska eller mycket positiva till bältespåminnare med ljud. 34 procent var ganska eller mycket negativa. 28 procent svarade "varken eller".

8 a – Användning av bälte i personbil totalt

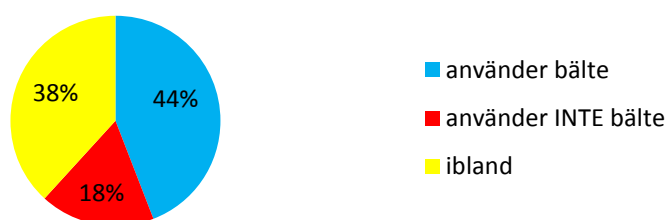
Är det någon skillnad mellan bältesanvändning i lastbil och personbil bland förarna? Ja, det är betydligt fler som använder bälte när de kör personbil. 84 procent använder alltid bälte i personbil, vilket kan jämföras med 68 procent som använder det i lastbil.

8 b – Användning av bälte i personbil bland de 146 förare som har bälte i lastbil

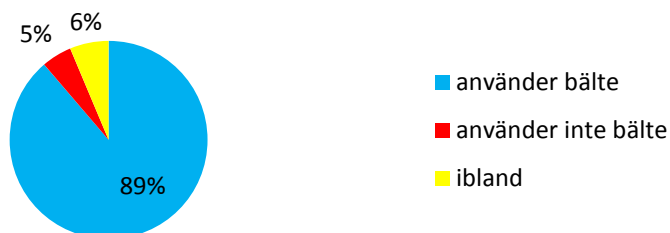
Av de förare som använder bälte i lastbil har 9 av 10 det alltid också när de kör personbil.

8 c – Användning av bälte i personbil bland de 68 förare som inte har det i lastbil

Av de förare som inte använder bälte i lastbil så har mindre än hälften (44 %) bälte när de kör personbil. 38 procent svarade att de använder bälte ibland. En femtedel av förarna använder aldrig bilbälte.

8 d – Användning av bälte i personbil bland de 142 svenska förarna

8 e – Användning av bälte i personbil bland de 72 utländska förarna

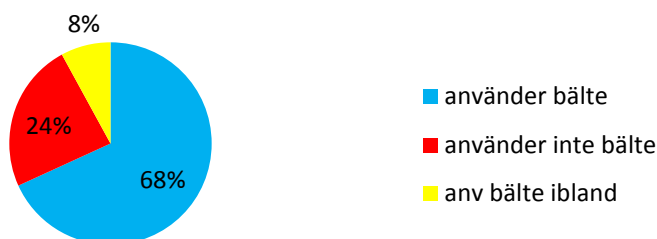

När det gäller personbil är det lägre bältesanvändning bland utländska förare (75 %) jämfört med svenska förare (89 %).

9 a - Bältesanvändning bland förare som kör Volvo (82 st)

9 b - Bältesanvändning bland förare som kör Scania (88 st)

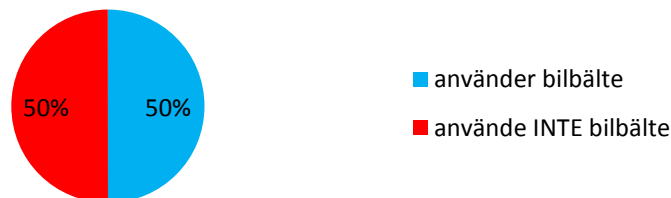
9 c - Bältesanvändning bland förare som kör övriga märken (44 st)

Högst bältesanvändning har Volvoförarna. 73 procent säger att de använder bälte. Av Scaniaförarna är det 68 procent som använder bälte och bland övriga märken är det 59 procent som säger att de använder bälte.

Resultat av bältesobservationer

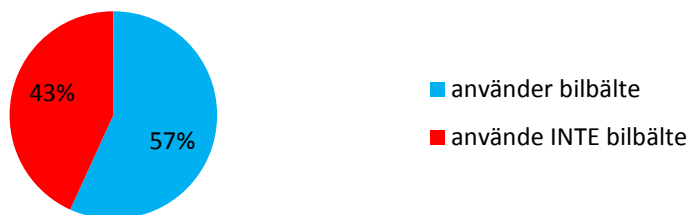
10 a – Hur stor andel förare använde bilbälte totalt?

Totalt gjordes 736 säkra bältesobservationer. Alla var män och hälften av de observerade fordonen kördes av förare som använde bälte.

Jämför man observerade förare som använde bälte (50 %) med de förare som själva sa sig använda bälte (68 %) så får vi en avvikelse. Då registreringsnummer på svenska fordon noterades går det att konstatera att 24 av de observerade förarna som körde utan bälte i intervjuerna uppgav att de hade använt bälte. Fler säger sig alltså ha bälte än vad verkligheten visar.

10 b – Hur stor andel av förarna i svenskregistrerade fordon använde bilbälte?

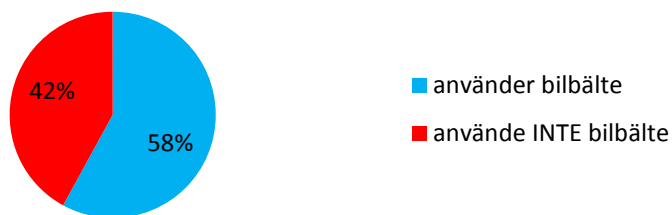
Av de 736 observerade fordonen var 484 svenskregistrerade. 57 procent av förarna i dessa hade på sig bältet.

10 c – Hur stor andel av förarna i utlandsregistrerade fordon använde bilbälte?

Av de 736 observerade fordonen var 252 utlandsregistrerade. 37 procent av förarna i dessa hade på sig bältet. Detta innebär att förare av utlandsregistrerade fordon har lägre bältesanvändning än förarna av de svenskregistrerade lastbilarna.

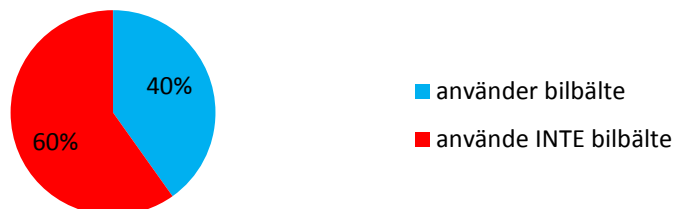
11 a - Bältesanvändning bland förare som kör Volvo (257 st)

11 b - Bältesanvändning bland förare som kör Scania (205 st)

11 c - Bältesanvändning bland förare som kör övriga märken (274 st)

Vi kan konstatera att den verkliga bältesanvändningen är lägre enligt observationerna än vad förarna själva angav när de blev intervjuade dom. Men även här har Volvoförarna högst bältesanvändning (58%), vilket kan jämföras med Scaniaförarna (53%) och förarna av övriga märken (40%).

Sammanfattning

NTF Väst har genomfört en undersökning omfattande observationer av bältesanvändning i tunga fordon och intervjuer med lastbilsförare. Totalt gjordes 736 säkra bältesobservationer och 214 förare intervjuades. Samtliga var män.

Av 736 observerade lastbilsförare använde 50 procent bälte. Detta kan jämföras med att 68 procent av de intervjuade förarna själva uppgav att de använde bälte. Vi får en tydlig avvikelse, fler säger sig alltså ha bälte än vad verkligheten visar.

Den observerade bältesanvändningen var högre bland de svenskregistrerade fordonen (57 %) jämfört med de utlandsregistrerade (37 %).

Den största andelen av de intervjuade förarna (61 %) uppger att de använder bälte för att det skyddar vid trafikolyckor. En tredjedel av förarna använder bälte för att det är lag.

Bland de förare som inte hade på sig bälte ansåg hälften att detta var p g a att det är jobbigt eller tidskrävande att ta på. En tredjedel väljer att avstå från bälte eftersom de tycker att det är obekvämt vid körning.

En tredjedel av förarna säger att bekvämare bälten skulle göra att de använde bälte. Drygt en fjärdedel menar att fler poliskontroller eller högre böter skulle få dem att ta på sig bältet.

Av de förarna som använde bälte hade 73 procent bältespåminnare i sina lastbilar. Av de förarna som inte använde bälte var det färre (63 %) som hade bältespåminnare i sina fordon.

En majoritet (58 %) av förarna var mycket eller ganska positiva till bältespåminnare med ljud. Inställningen var relativt positiv även bland dem som inte använde bälte, men på frågan vad som skulle få dem att ta på sig bältet så anger bara nio förare alternativet en kraftfullare bältespåminnare.

Det är fler som använder bälte när de kör personbil. 84 procent uppger att de alltid använder bälte i personbil, vilket kan jämföras med 68 procent som uppger att de använder det i lastbil.

Högst bältesanvändning har Volvoförarna, både enligt vad de själva angav och enligt observationerna. Den verkliga bältesanvändningen var lägre enligt observationerna än vad förarna själva angav när de blev intervjuade. Enligt observationerna har Volvoförarna en bältesanvändning på 58 procent, Scaniaförarna bältesanvändning ligger på 53 procent och motsvarande siffra för förarna av övriga märken är 40 procent.

Kontaktuppgifter

Malin Lundgren
NTF Väst
Tel: 0709 – 96 76 16
E-post: malin.lundgren@ntf.se
www.ntf.se/vast